

رهنمود شماره ۱۶ مصارف قابل مجرائی تشبث

مقدمه

رهنمود هذا مصارف قابل مجرائی تشبثات تابع مالیه در افغانستان را تشریح مینماید.

مطابق قانون مالیات بر عایدات سال ۱۳۸۷، وضع تمام مصارف عادی و ضروری تولید، تحصیل و حفظ عواید اشخاص حقیقی و حکمی در مقابل عواید قابل مجرائی میباشد، مشروط بر اینکه در خلال سال مالی صورت گرفته یا طبق احکام قانون مالیات بر عایدات به یکی از سه سال گذشته مالی متعلق باشد (ماده ۱۸).

چه نوع مصارف قابل مجرائی میباشد؟

مصارف عادی که بمنظور ایجاد عواید صورت میگیرد، از عواید ناخالص معاملات بمنظور تثبیت عواید قابل مالیه، قابل مجرائی میباشد. ماده ۱۸ قانون مالیات بر عایدات سال ۱۳۸۷ لست مصارف عادی و ضروری قابل مجرائی از عواید جهت تعیین عواید قابل مالیه تشبث را دربر دارد. مصارف غیر عادی و ضروری قابل مجرائی نمی باشد. مصارف نیز وجود دارد که از لحاظ مالیات قابل مجرائی نمیشد، بنابراین مفاد یا عواید خالص تشبث ممکن طبق دفاتر مالک از عواید قابل مالیه مطابق به قانون مالیات بر عایدات، تفاوت داشته باشد.

مصارف قابل مجرائی قرار ذیل است:

۱. قیمت تمام شد اشیای تولیدی یا مصارف فروش و تجارت شامل مصرف بیمه حمل و نقل و امثال آن.
۲. قیمت سامان و لوازم، روغنیات، برق، آب و سایر مصارف عادی و ضروری که جهت بدست آوردن عایدات یا در کار و تجارت مورد استفاده قرار میگیرد.
۳. معاش، مزد، کمیشن و فیس که در برابر خدمات کارکنان و مستخدمین تادیه میشود.
۴. تکت پولی ناشی از قروض کار و تجارت.
۵. مفاد سهم تادیه شده به پول توسط شخصیت حکمی ایکه مطابق قوانین نافذ کشور تاسیس گردیده باشد.
۶. کرایه تادیه شده از درک اموال و ملکیتی که در کار یا تجارت ضروری بوده و مورد استفاده قرار میگیرد.
۷. مصارف ترمیم و حفظ و مراقبت اموال و ملکیتی که در کار یا تجارت ضروری بوده و مورد استفاده قرار میگیرد.
۸. استهلاك اموال منقول و غیر منقول (به استثنای زمین) که در کار یا تجارت مورد استفاده قرار گرفته و یا بمنظور تولید عایدات در اختیار مؤلد میباشد، مطابق تعلیماتنامه مالیات بر عایدات قابل مجرائی میباشد. ارزش یا قیمت تمام شد دارایی طی یک مرتبه قابل مجرائی نبوده، بلکه بصورت تدریجی در جریان عمر دارایی استهلاك میگردد. (برای معلومات مزید پیرامون استهلاك دارایی به رهنمود شماره ۲۰ مراجعه نمائید). مجموع کسرات استهلاك دارایی در خلال مدت مندرج تعلیماتنامه نباید بیشتر از مصرف تمام شد آن به مالیه دهنده گردد.
۹. مالیه و محصولی که بذات خود مصرف لازمی جهت کار و تجارت، حفظ ملکیت عوایدی، و یا برای تولید عایدات باشد، مشروط بر اینکه مالیه آن در ظرف سال مالی تادیه شده و یا تراکم نموده باشد. مالیاتیکه طبق احکام قانون مالیات بر عایدات وضع گردیده و مالیاتیکه از جمله مصارف لازمی کار و تجارت بحساب نرود، قابل مجرائی نیست، مگر اینکه در قانون مالیات بر عایدات طور دیگری پیشبینی شده باشد.
۱۰. خسارات وارده ناشی از حریق، زلزله، یا سایر حوادث غیر مترقبه به اموال منقول و غیر منقول در خلال سه سال، مشروط بر اینکه قیمت آن تثبیت بوده و سند مثبت را در این مورد ارائه و از طرف موسسات بیمه جبران نگردیده باشد.
۱۱. خساره ناشی از قروض غیر قابل حصول در کار یا تجارت طبق تعلیماتنامه مالیات بر عایدات.

۱۲. سایر مصارف کار یا تجارت و مصارف در اختیار داشتن اموال منقول یا غیر منقول بمنظور تولید عایدات و مصارف تولید عایدات مندرج قوانین مربوطه.

معاش و مزد اقلام چون پرداخت منظم، بخششی ها، اضافه کاری، افزایش معاشات در گذشته و سایر تادیات که توسط آمر به کارمند چه بصورت نقدی یا غیر نقدی صورت میگیرد، احتوا مینماید. مالیات که از معاش کارمندان وضع گردیده و بحساب دولت انتقال می نماید، بخش از معاش یا مزد کارمند شمرده میشود.

مثال: یک شخص در بدل ۲۰۰۰۰ افغانی معاش در یک شرکت ایفای وظیفه مینماید. در ماه قوس شخص مذکور ارتقاء نموده و معاش اش به ۲۴۰۰۰ افغانی افزایش یافته که از اول میزان قابل تطبیق میباشد. در ختم سال شرکت ۵ فیصد بخششی برای هر کارمند میپردازد. شرکت مکلف است تا تمام اقلام متذکره را شامل معاش ساخته و به شکل ذیل منحصیث مصارف معاش مجرای بگیری:

الف. معاش (شش ماه نخست)	۱۲۰۰۰۰
(۶×۲۰۰۰۰ افغانی)	
ب. معاش (شش ماه دوم)	۱۴۴۰۰۰
(۶×۲۴۰۰۰ افغانی)	
ج. معاش ۱۲ ماهه	۲۶۴۰۰۰
د. ۵ فیصد معاش معاش سالانه	۱۳۲۰۰
(۵ فیصد ۲۶۴۰۰۰ افغانی)	
هـ. مجموع معاش و بخششی	۲۷۷۲۰۰

تکاتنه قروض تشبث قابل مجرائی بوده، ولی تکاتنه قروض شخصی قابل مجرائی نمیشد. قروض شخصی عبارت از قروض میباشد که در خرید اموال و خدمات یا دارایی برای مصرف یا استفاده شخصی بمصرف رسیده باشد. قروض تشبث عبارت از قروض میباشد که بمنظور خرید زمین، تعمیر، وسایل، اجناس و غیره برای اجاره، فروش، تولید اجناس یا خدمات و سایر مقاصد تشبث بمصرف رسیده باشد.

مثال: عزیز یک مقدار پول را بمنظور خریداری یک پایه کمپیوتر برای استفاده شخصی خویش از برادر خود قرض مینماید. عبدالله برادر عزیز ۲ فیصد تکاتنه از برادر خود همه ساله اخذ مینماید. عزیز نمیتواند ۲ فیصد تکاتنه را از عواید خویش بحیث مصارف وضع نماید.

تا زمانیکه مالیه دهنده مصارف استهلاک را بصورت واضح تعیین ننموده باشد مصارف مذکور قابل مجرائی نمیشد. هر قیمت که بمنظور اخذ مصارف استهلاک تعین گردد، بمنظور تعیین مفاد فروش همچو ملکیت، وابسته به مالیه دهنده میباشد. اگر مالک یک تعمیر قادر به تعیین اساس مصارف و استهلاک نباشد، در اینصورت وزارت مالیه هیچ مصرف قابل مجرای را در این زمینه مجاز نمی داند. اگر مالیه دهنده اسناد کافی را پیرامون اساس مصارف و استهلاک فراهم نماید، در اینصورت استهلاک یک مصرف قابل مجرائی پذیرفته میشود. برای معلومات مزید در رابطه به مجرائی استهلاک به رهنمای شماره ۲۰ (استهلاک دارایی) مراجعه نمائید.

مالیات که مصارف ضروری تشبث بوده معمولاً قابل مجرائی میباشند: بطور مثال، مالیه معاملات انتفاعی، محصولات گمرکی تشبث و تکس شاروالی که از دارایی کرائی پرداخته میشود، قابل مجرائی میباشد. مالیات بر عایدات مصارف قابل مجرائی نمی باشند.

یک آمر میتواند عواید غیر نقدی را که به کارمند خویش می پردازد، بعنوان مصرف وضع نماید، البته مشروط بر اینکه فراهم نمودن عواید غیر نقدی به کارمند بصورت مستقیم در چارچوب وظیفه صورت گرفته باشد.

مثال: یک شرکت ساختمانی مشغول احداث بند آب در یک فاصله از شهر است. شرکت مذکور مکلف است تا امکانات ترانسپورتی را بصورت همه روزه برای انتقال کارگران از شهر الی ساحه کار مساعد سازد. این مصرف یک مصرف قانونی تشبث بوده و شرکت میتواند چنین مصارف را از عواید وضع نماید.

تبصره: اگر یکتعداد کارمندان از موترهای شخصی خویش جهت رفت و آمد به ساحه پروژه استفاده نمایند، در اینصورت آنها نمیتوانند مصارف سفر را از عواید خویش وضع نموده و در اظهارنامه مالیاتی، نشان دهند. ضرر سرمایه (بمنظور تولید، تحصیل و حفظ عواید) ناشی از حریق، طوفان، تلفات انسانی و سایر حوادث غیر مترقبه، البته صرف مقدار که تحت پوشش بیمه قرار نگرفته است، قابل مجرائی میباشد. بمنظور ادعای همچو مجرائی، مالک مکلف است تا اسناد ارزش یا قیمت دارایی از دست رفته را حفظ نموده باشد. یک بر سوم حصه ضرر در سال که ضرر متوجه تشبث گردیده است قابل جبران بوده و دو بر سه حصه آن در دو سال بعدی قابل جبران میباشد.

حق البیمه دارایی که برای تولید، تحصیل و حفظ عواید بمصرف میرسد یک مصرف قانونی تشبث بوده و بصورت کل قابل مجرائی میباشد. جبران خساره از طریق شرکت بیمه تابع مالیه نبوده، مگر اینکه مبلغ جبران خساره از بهای استهلاک دارایی از دست رفته اضافه تر باشد. در اینصورت مالک دارایی مکلف است تا مبلغ اضافی را تحت عنوان عواید گزارش دهد.

مصارف قروض لاحصول مالیه دهنده در یک سال مالی در صورت قابل مجرائی میباشد که جوابگو به شرایط آتی باشد:

- الف) مبلغ قرضه قبلاً شامل عواید قابل مالیه دهنده گردیده باشد.
- ب) مبلغ قرضه از حسابات مالی مالیه دهنده طی سال مالی، حذف گردیده باشد، و
- ج) مالیه دهنده دلایل معقول پیرامون اینکه قرضه ها حصول شده نمی توانند، داشته باشد.

این شرایط بالای بانکهای که مطابق به ماده ۵۶ قانون مالیات بر عایدات سال ۱۳۸۷ مستحق مجرائی بابت افزودی به ذخیره در مقابل ضررها باشد، تطبیق نمی گردد.

مثال: شرکت اعلانات احمد خدمات اعلانات را برای روزنامه ها و رادیوها عرضه مینماید. شرکت اعلانات احمد با رستوران شیراز موافقه نموده است تا اعلانات تجارتي رستوران متذکره را در روزنامه بصورت ماهوار و در رادیو بدست نشر سپرده و صورت حساب خدمات را که مبلغ ۵۰۰۰ افغانی میشود، به رستوران شیراز بفرستد. یک ماه رستوران شیراز بل خدمات شرکت اعلانات احمد را نمی پردازد. شرکت اعلانات احمد موافقتنامه خدماتی با رستوران شیراز را فسخ میکند. شرکت اعلانات احمد در حالیکه بمنظور محاسبه عواید خویش مکلف به استفاده از طریقه محاسبه بعدی بوده و خدمات اعلانات را قبلاً عرضه نموده است، عواید مبلغ ۵۰۰۰ افغانی را قبلاً شامل عواید شرکت خویش نموده است. شرکت اعلانات احمد تلاش میوزد تا این پول را تحصیل نماید. شرکت مذکور به رستوران شیراز تیلیفون می نماید و نامه میفرستد ولی پول بدست نمی آید. بتدریج رستوران شیراز فعالیت خود را متوقف میسازد.

شرکت اعلانات احمد دلایل معقول دارد که این قرضه قابل حصول نمیشود. شرکت متذکره میتواند این مبلغ را بعنوان قرضه لاحصول محاسبه نموده و ادعای مجرائی مالیاتی این رقم را از عواید شرکت خویش، نماید.

تبصره: هرگاه یک مبلغ بعنوان قرضه لاحصول از حساب حذف گردد، مگر بعداً بخش یا تمام آن بدست آید، در این صورت مبلغ حاصله عاید تشبث شمرده میشود.

مثالهای مصارف غیر قابل مجرائی:

- الف. تحایف
- ب. مصارف غیر قانونی
- ج. مساعدت ها
- د. مالیات بر عایدات
- هـ. افزودی به ذخایر بمنظور حالات خاص، قرضه های لاحصول و سایر موارد مشابه، به استثنای خسارات وارده بابت قرضه های نهاد های مالی.
- و. افزودی به ذخایر بابت خسارات وارده قرضه های نهاد های مالی که بیشتر از حد پیش بینی شده در قانون مالیات بر عایدات .
- ز. قیمت تمام شد اجناس خریداری شده که توسط مالکین یا کارمندان به مقاصد شخصی یا فامیلی شان بکار برده و به فروش نرسیده باشد.
- ح. قیمت تمام شد اجناس که خریداری شده اما دوباره به فروشنده یا مؤلد مسترد شده باشد.
- ط. قیمت تمام شد عرضه منفعت برای مالکین، کارمندان، و سطح رهبری که جهت پیشبرد فعالیت ضروری نیست.

مثال اول: یک شخص انفرادی مالک یک فابریکه میباشد. از عواید تجارت یک موتر برای استفاده فامیلی خریداری می نماید. همچو مصارف هنگام تعیین عواید قابل مالیه شخص مذکور قابل مجرائی نمیشود.

مثال دوم: یک شخص انفرادی مالک یک دفتر خرید و فروش وسایط نقلیه میباشد و ۱۰ عراده موتر را به منظور فروش دوباره آن به قیمت ۱۶۰۰۰۰ افغانی فی عراده خریداری مینماید. شخص مذکور دو عراده موتر را به منظور استفاده فامیلی اش نگهداشته و هشت عراده دیگر را به قیمت اوسط ۲۰۰۰۰۰ افغانی فی عراده بفروش میرساند. هرگاه مجرائی تمام اجناس خریداری شده مجاز باشد مفاد کمتر نشان داده خواهد شد:

الف. عواید بابت فروشات (۸×۲۰۰۰۰۰ افغانی)=۱۶۰۰۰۰۰ افغانی

ب. قیمت تمام شد اجناس (۱۰×۱۶۰۰۰۰ افغانی)=۱۶۰۰۰۰۰ افغانی

ج. مفاد ناخالص = صفر

متذکره در برگیرنده تعلیماتنامه قانون مالیات بر عایدات بوده که در آن هر یک از مواد قانون بصورت جداگانه با استفاده از مثال های مفید تشریح گردیده است.

در حالیکه اظهارنامه درست قرار ذیل میباشد:

یادداشت

صفحه جدید معلومات مالیات www.ard.mof.gov.af روند دریافت معلومات مفید و مورد نیاز را به مالیه دهنده ساده تر ساخته است. این صفحه حاوی قانون مالیات بر عایدات سال ۱۳۸۷، اطلاعیه ها و طرز العمل ها، فورمه ها، رهنمود ها، اسناد های آرشیف شده، سوالات و پاسخها پیرامون مالیه موضوعی معاشات و سایر منابع به شمول تعلیماتنامه مالیات بر عایدات میباشد. همچنان صفحه متذکره در برگیرنده تعلیماتنامه قانون مالیات بر عایدات بوده که در آن هر یک از مواد قانون بصورت جداگانه با استفاده از مثال های مفید تشریح گردیده است.

الف. فروشات (۸×۲۰۰۰۰۰ افغانی) = ۱۶۰۰۰۰۰ افغانی

ب. قیمت تمام شد اجناس منفی قیمت دو موتر برای استفاده شخصی

(۸×۱۶۰۰۰۰ افغانی) = ۱۲۸۰۰۰۰ افغانی

ج. مفاد ناخالص = ۳۲۰۰۰۰ افغانی

د. وضع مصارف شخصی بشمول اقلام ذیل غیر مجاز بوده قابل مجرائی نمیشد.

۱. تادیاتیکه به اشخاص غرض منفعت و خوشی فامیلش شان صورت میگردد.

۲. مصارف حفظ و مراقبت، ترمیم، تعمیر، اصلاح مفروشات و سایر مصارف حویلی و یا محل رهایش مالیه

دهنده یا فامیلش و یا هر مال و ملکیتی که مختص با استفاده مالیه دهنده و یا فامیلش باشد.

۳. تکت پولی بر مقروضیت شخصی.

۴. مصارف رفت و آمد به محل کار و مصارف سفر برای مقاصد شخصی.

۵. مصرف بیمه حیات، تصادم و صحت و بیمه علیه ادعای دیگران بمنظور مصونیت مالیه دهنده و فامیلش، و

۶. مصارف هر نوع بیمه غرض محافظت اموال و ملکیت که به مقاصد شخصی مورد استفاده قرار میگردد.

جمهوری اسلامی افغانستان

وزارت مالیه

ریاست عمومی عواید

۱۳۹۸

معلومات را در کجا می توان یافت؟

فورمه های مالیاتی و رهنمودها به صورت رایگان به شکل چاپی و الکترونیکی از ادارات ریاست عمومی عواید وزارت مالیه، مستوفیت های محل یا در صفحه انترنتی ریاست عمومی عواید یعنی <http://www.ard.mof.gov.af> قابل دریافت بوده و از طریق صفحه انترنتی میتوانید نقل قانون مالیات بر عایدات سال و قانون اداره امور مالیات را نیز بدست آرید. همچنان موقعیتهای، شماره های تماس و ساعات کاری ادارات و مستوفیتهای ارائه گردیده است. مالیه دهندگان نیز می توانند سایر معلومات مفید به شمول اطلاعیه های مختلف، مقررات، سوالات و پاسخها پیرامون مالیه موضوعی معاشات، قانون مالیات بر عایدات سال ۱۳۸۷ و تعلیماتنامه مالیات بر عایدات دریافت نمایند. همچنان صفحه